

Edukacja IPN

<https://edukacja.ipn.gov.pl/edu/oben/katowice/wystawy-w-regionie/wystawy-w-regionie-do-w/246912,Zofia-Kossak-Szczucka-Szatkowska.html>

31.10.2026, 13:55

Zofia Kossak (-Szczucka, -Szatkowska)

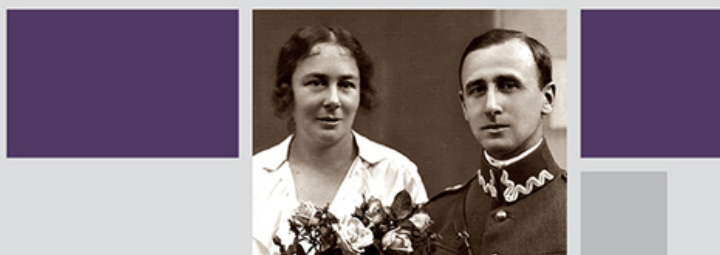
Wystawa elementarna biograficzna przygotowana przez Oddziałowe Biuro Edukacji Narodowej w Katowicach poświęcona jest Zofii Kossak – wybitnej pisarce, charyzmatycznej konspiratorce w okresie okupacji hitlerowskiej, więźniarce KL Auschwitz i Pawiaka, która w 1945 r. zmuszona została do emigracji i skazana w stalinowskiej Polsce na artystyczne zapomnienie. Zaprezentowane na wystawie zdjęcia, dokumenty, wypowiedzi Zofii Kossak ilustrują najważniejsze wydarzenia z życia pisarki, pozwalają dostrzec wybory, jakich dokonywała w trudnych momentach życia i wartości, jakimi się kierowała.

Informacje techniczne: wystawa składa się z 16 plansz roll-up formatu 100x200 cm do samodzielnego rozłożenia i ustawienia.

Zofia Kossak

(-Szczucka, -Szatkowska)

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

1E BIOGRAFIE
WYSTAWY
ELEMENTARNE

Panele wystawy

Zofia Kossak

(-Szczucka, -Szatkowska)

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

1E BIOGRAFIE
WYSTAWY
ELEMENTARNE

Zofia Kossak

primo voto Szczucka
(1915–1925),
secundo voto Szatkowska
(1925–1968)

Wybitna polska pisarka XX w. Pochodziła z ziemiańsko-artystycznego rodu Kossaków; była wnuczką Juliusza Kossaka i bratanicą Wojciecha Kossaka, znakomitych malarzy, stryjeczną siostrą poetki Marii Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej i pisarki-satyrzyczki Magdaleny Samozwaniec.

Za swoją twórczość literacką ceniona w kraju i zagranicą. W okresie okupacji charyzmatyczna uczestniczka konspiracji zaangażowana w ratowanie zagrożonych eksterminacją Żydów. Doświadczona prześladowaniami ze strony hitlerowców, a po wojnie przez komunistów w Polsce skazana na artystyczne zapomnienie.

→ Zofia Kossak, 1945 r. Londyn
w zbiorach Zakładu
Narodowego im. Ossolińskich

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Wczesne lata życia

1889

↑ Zofia Kossakówna z matką Anną z Kisielnickich Kossaków, ok. 1891 r.
© Muzeum Zofii Kossak-Szatkowskiej

Urodziła się 10 sierpnia 1889 r. w rodzinie Anny i Tadeusza Kossaków w Kośminie na Lubelszczyźnie (zabor rosyjski). Edukację i patriotyczne wychowanie odebrała w rodzinnym domu. Interesowała się historią. Jako dziewięcioletka przeczytała „Potop” Henryka Sienkiewicza. Od dziecka ujawniała zdolności artystyczne, które rozwijała w Szkole Sztuk Pięknych w Warszawie, a później w Szkole Rysunku w Genewie. Niektóre opowiadania i rysunki młodej artystki zostały w tym czasie opublikowane w prasie. Z powodu wybuchu I wojny światowej Zofia Kossak przerwała studia. Mieszkała w Skowrońkach na Wołyniu, dokąd Kossakowie przenieśli się w 1911 r.

↑ Zofia Kossak na koniu Kruczk. Życie blisko zwierząt znalazło odzwierciedlenie m.in. w opowiadaniu *Buły zginęły* (1913) czy w pełnej przygodzie powieści dla młodzieży *Topsy i Lupus* (1935). Jak wspominała pisarka, w młodości nieobce jej były: „koni, wioślowanie, żagiel, tenis, narty”
© zbiory rodziny Zofii Kossak

Carolina Tadeuszkówna Zofia urodziła się 10go sierpnia 1889 roku podawana do Chrztu jako córka Tadeusza Kisielnickiego Dziemboska i siostry Wojciecha Kossaka.

↑ W książce do nabożeństwa Anieli Górczyńskiej, probabci Zofii Kossak, Anna Fenby Taylor - wnuczka Zofii Kossak znalazła zapis o narodzinach pisarki w 1889 r. Zofia Kossak jako rok urodzenia podawała 1890
© Muzeum Zofii Kossak-Szatkowskiej

Na Wołyniu

W 1915 r. Zofia Kossak wyszła za mąż za Stefana Szczuckiego, administratora majątku w Nowosiółce, niedaleko Skowrodek. W latach 1917-1919 na Wołyniu wiele polskich rodzin ziemiańskich, w tym rodzina Szczuckich, doświadczyła konsekwencji I wojny światowej i rewolucji bolszewickiej: zagrożenia życia i utraty majątków. Rodzina Szczuckich w 1919 r. wyjechała do Lwowa. Zofia opiekowała się synami i ciężko chorym mężem, spisując niedawne dramatyczne przeżycia. Coraz bardziej dostrzegała u siebie wypalenie talentu malarskiego. Jej wspomnienia pt. *Pożoga* ukazały się drukiem w 1922 r. i zostały uznane za udany debiut literacki.

→ *Pożoga. Wspomnienia z Wołynia 1917-1919* – okładka pierwszego wydania według projektu stryja Zofii – Wojciecha Kossaka
 ■ zbiory rodziny Zofii Kossak

→ Zofia Kossak z synami: Tadeuszem (ur. 1917 r.) i Juliuszem (ur. 1916 r.), ok. 1918 r.
 © Muzeum Zofii Kossak-Szotkowskiej

→ Fragment rękopisu pierwszej strony utworu *Pożoga* (1922)
 © Muzeum Zofii Kossak-Szotkowskiej

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Opcje strony